

STORTINGET

Innst. 254 S

(2022–2023)

Innstilling til Stortinget
fra kommunal- og forvaltningskomiteen

Dokument 8:94 S (2022–2023)

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Helge André Njåstad, Hans Andreas Limi, Roy Steffensen, Marius Arion Nilsen, Morten Wold og Frank Edvard Sve om at trekk i rammetilskudd for ekstraordinære inntekter fra konsesjonskraft gjennomføres i tråd med de forutsetningene som regjeringen presenterte for de berørte kommunene og Stortinget

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet fremmes følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sikre at trekket i rammetilskuddet ved høye konsesjonskraftinntekter blir i tråd med de forutsetningene som regjeringen presenterte 28. september 2022 og som Stortinget ga sin tilslutning til ved behandlingen av statsbudsjettet for 2023. Trekket skal tilsvare under en tredjedel av den anslåtte verdien over 70 øre/kWh av konsesjonskraften i 2023.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslaget.

Komiteens behandling

Komiteen har i brev av 24. januar 2023 til Kommunal- og distriktsdepartementet ved statsråd Sigbjørn Gjelsvik bedt om en vurdering av forslaget.

Statsrådens uttalelse følger av vedlagte brev av 9. februar 2023. Komiteen har imøtesett og mottatt skriftlige innspill i saken.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Rune Støstad, Siri Gåsemyr Staalesen, Terje Sørvik og lederen Lene Vågslid, fra Høyre, Mudassar Kapur, Anne Kristine Linnestad og Mari Holm Lønseth, fra Senterpartiet, Heidi Greni, Kathrine Kleveland og Haakon Skramstad, fra Fremskrittspartiet, Helge André Njåstad og Erlend Wiborg, fra Sosialistisk Venstreparti, Grete Wold, og fra Rødt, Tobias Drevland Lund, viser til Representantforslag 94 S (2022–2023) fra stortingsrepresentantene Helge André Njåstad, Hans Andreas Limi, Roy Steffensen, Marius Arion Nilsen, Morten Wold og Frank Edvard Sve om å endre trekket i rammetilskuddet for konsesjonskraft.

Komiteen viser til at regjeringen i forslaget til statsbudsjett anslo verdien av konsesjonskraften som var solgt i høyprisområdene (prissonene NO1, NO2 og NO5), til 13 mrd. kroner i 2022 og 11 mrd. kroner i 2023. Dette var anslag basert på at all kraften i disse områdene ble solgt til spotpris. Trekket fra kommunene ble satt til 3 mrd. kroner.

Komiteen merker seg at forslagsstillerne hevder at regjeringen har endret forutsetningene som ble lagt i statsbudsjettet, og de ber Stortinget sikre at trekket i rammetilskuddet blir i tråd med de forutsetningene som regjeringen presenterte 28. september 2022, og som Stortinget ga sin tilslutning til ved behandlingen av

statsbudsjettet for 2023. Forslagsstillerne mener at trekket skal tilsvare under en tredjedel av den anslåtte verdien over 70 ør/kWh av konsesjonskraften i 2023.

Komiteen viser til svarbrev fra Kommunal- og distriktsdepartementet av 9. februar 2023 og skriftlige innspill i saken.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til svarbrev fra statsråden. Bakgrunnen for trekket i innbyggertilskudd fra staten er at de berørte kommuner og fylkeskommuner har hatt ekstraordinære inntekter fra konsesjonskraften på grunn av svært høye strømpriser. Noe av de ekstraordinære inntektene på grunn av de høye strømprisene trekkes inn til fellesskapet og bidrar til å finansiere kompensasjon for høye strømpriser til husholdninger, bedrifter og andre grupper.

Flertallet viser til at regjeringen i forslaget til statsbudsjett for 2023 skrev at bidraget som kommuner og fylkeskommuner skal gi tilbake til fellesskapet, skal stå i rimelig forhold til de faktiske inntektene som kan realiseres. Da trekket i innbyggertilskuddet skulle fastsettes i desember i fjor, måtte regjeringen legge til grunn en forventet spotpris for 2023 som grunnlag for trekket. Prisen ble satt til 200 øre/kWh, noe som var et konservativt anslag basert på de terminprisene som lå til grunn. Etter at departementet fastsatte fordelingen av trekket, har strømprisene i Norge gått vesentlig ned.

Flertallet viser til at inntektene for mange kraftkommuner kan bli lavere enn forventet fordi strømprisene har gått ned. På bakgrunn av det sendte statsråden den 8. februar 2023 et brev til alle aktuelle kommuner og fylkeskommuner om at regjeringen i sitt forslag til revidert nasjonalbudsjett for 2023 vil justere trekket i rammetilskuddet i tråd med oppdaterte anslag for strømprisene. Denne oppdateringen vil være basert på historiske priser for 2023 og terminpriser for resten av året.

Flertallet understreker at det er viktig at trekket i innbyggertilskuddet fra de involverte fylkeskommuner og kommuner skal stå i rimelig forhold til de faktiske inntektene som kan realiseres. Derfor må det gjøres en ny vurdering av trekket i forbindelse med nysaldert budsjett mot slutten av året, slik at fylkeskommuner og kommuner ikke blir urimelig behandlet.

Flertallet understreker at trekket i innbyggertilskuddet for 2023 er en engangshendelse som følge av ekstraordinære inntekter til vannkraftkommunene, og skal ikke rokke ved dagens konsesjonskraftordning. Flertallet vil sikre at lokalsamfunn som stiller sine naturressurser til disposisjon for utbygging, får mer igjen for det og sikres en rettmessig del av verdiskapingen, herunder gjennom endret skattlegging av vindkraft.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Rødt merker seg at regjeringens anslag for spotmarkedsprisen i 2023 har vært for høy, og at det har hatt konsekvenser for trekket i rammetilskuddet for ekstraordinære inntekter fra konsesjonskraft. Disse medlemmer deler forslagsstillernes bekymring og forventer at regjeringen retter opp skjevheter og utilsiktede konsekvenser i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at det har vært misnøye blant rød-grønne ordførere i forbindelse med at regjeringen endret forutsetningene for hvor mye kraftkommuner i høyprisområder, Østlandet (NO1), Sørlandet (NO2) og Vestlandet (NO5), ville bli trukket i rammetilskudd. Disse medlemmer viser til at regjeringen i en pressemelding 8. februar 2023 uttrykte at trekket i rammetilskuddet for å ramme kraftkommuner vil bli lavere som følge av lavere strømpriser. Disse medlemmer påpeker likevel at regjeringen i pressemeldingen ikke har gitt noen indikasjoner på hvor mye trekket i rammetilskudd vil tilsvare. Disse medlemmer er opptatt av at kommuner som er rammet av regjeringens tiltak, skal få forutsigbarhet i sin økonomi. Regjeringens pressemelding bidrar ikke til denne forutsigbarheten. Disse medlemmer viser til at kommuner som tiltaket rammet, har budsjettert etter regjeringens lovnader om at trekket i rammetilskudd vil tilsvare under en tredjedel av den anslåtte verdien av konsesjonskraften bare i 2023. Disse medlemmer mener at regjeringen må holde seg til det de kommuniserte under pressekonferansen. Disse medlemmer viser til at regjeringen i en pressemelding har uttalt at en justering i trekk i rammetilskudd vil komme i revidert budsjett, eventuelt nye justeringer under nysaldert budsjett på slutten av året. Disse medlemmer reagerer på at kommunene eventuelt må vente til slutten av året før de får vite om trekket vil tilsvare under en tredjedel av den anslåtte verdien av konsesjonskraften i 2023.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sikre at trekket i rammetilskuddet ved høye konsesjonskraftinntekter blir i tråd med de forutsetningene som regjeringen presenterte 28. september 2022 og som Stortinget ga sin tilslutning til ved behandlingen av statsbudsjettet for 2023. Trekket skal tilsvare under en tredjedel av den anslåtte verdien over 70 øre/kWh av konsesjonskraften i 2023.»

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet, viser til brev av 9. februar 2023 fra kommunal- og distriktsministeren til Stortinget, hvor han ga sine kommentarer til Representantforslag 94 S (2022–2023). Regjeringen vil i sitt forslag til revidert nasjonalbudsjett 2023 justere trekket i

rammetilskuddet i tråd med oppdaterte anslag for strømprisene. Oppdateringen av årsanslagene for strømprisene vil bli basert på historiske priser for 2023 og terminpriser for resten av året. På samme måte vil det kunne bli gjort en ny justering av trekket i forbindelse med nysaldert budsjett mot slutten av året. Regjeringen vil komme nærmere tilbake til saken i forslaget til revidert nasjonalbudsjett for 2023.

Forslag fra mindretall

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen sikre at trekket i rammetilskuddet ved høye konsesjonskraftinntekter blir i tråd med de forutsetningene som regjeringen presenterte 28. september 2022 og som Stortinget ga sin tilslutning til ved behandlingen av statsbudsjettet for 2023. Trekket skal tilsvare under en tredjedel av den anslåtte verdien over 70 øre/kWh av konsesjonskraften i 2023.

Oslo, i kommunal- og forvaltningskomiteen, den 23. mars 2023

Lene Vågslid

leder

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av medlemmene i komiteen fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og rå Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:94 S (2022–2023) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Helge André Njåstad, Hans Andreas Limi, Roy Steffensen, Marius Arion Nilsen, Morten Wold og Frank Edvard Sve om at trekk i rammetilskudd for ekstraordinære inntekter fra konsesjonskraft gjennomføres i tråd med de forutsetningene som regjeringen presenterte for de berørte kommunene og Stortinget – vedtas ikke.

Rune Støstad

ordfører

Stortingets kommunal- og forvaltningskomite
0026 OSLO

Dykkar ref
2023/323

Vår ref
23/492-3

Dato
9. februar 2023

Dokument 8:94 S (2022–2023) – Representantforslag om å endre trekket i rammetilskottet for konsesjonskraft

Eg syner til representantforslag 94 S frå stortingsrepresentantane Helge André Njåstad, Hans Andreas Limi, Roy Steffensen, Marius Arion Nilsen, Morten Wold og Frank Edvard Sve.

Utgangspunktet for trekket i inntektene frå sal av konsesjonskraft var at regjeringa meiner det ikkje er rimeleg at enkelte skal hente ut store overskot som følgje av ekstraordinært høge straumpisar, samstundes som andre får høge utgifter i den ekstraordinære situasjonen vi står i no. Kommunar og fylkeskommunar som kan forventast å ha inntekter frå høge straumpisar utover det som er normal fortjeneste, må derfor bidra med noko av desse meirinntektene til fellesskapet.

I forslaget til statsbudsjettet anslo regjeringa verdien av konsesjonskrafta som vart seld i høgprisområda (prissonene NO 1, NO 2 og NO 5) til 13 mrd. kroner i 2022 og 11 mrd. kroner i 2023, opp frå 4 mrd. kroner i 2021. Dette var teoretiske anslag basert på at all krafta i desse områda vart seld til spotpris. Trekket vart sett til 3 mrd. kroner. Samstundes var regjeringa klar på at dei faktiske inntektene som kommunane og fylkeskommunane kunne realisere i 2023, ville kunne bli betydeleg lågare enn den teoretiske verdien, blant anna som følgje av fastprisavtalar eller anna disponering. I statsbudsjettet heitte det blant anna at «kor mykje av den auka verdien som blir realisert i form av auka inntekt i den enkelte kommune og fylkeskommune er samtidig usikkert. Korleis krafta blir disponert og til kva pris den eventuelt blir selt, varierer betydeleg mellom kommunar og fylkeskommunar.» På dette tidspunktet fanst det ikkje noka samla oversyn over korleis dei einskilde kommunane og fylkeskommunane disponerte krafta. Nettopp for å ta høgde for at ein då statsbudsjettet vart lagt fram ikkje hadde noko samla oversyn over korleis kommunane og fylkeskommunane

hadde disponert krafta og kva inntekter dei faktisk kunne realisere i 2023, vart det samla trekket sett til 3 mrd. kroner. Dette tilsvara i underkant av 1/3 av den samla teoretisk berekna verdien for 2023.

Regjeringa understreka i statsbudsjettet at ein var «oppteken av at bidraget som den enkelte kommune og fylkeskommune skal gi tilbake til fellesskapet, skal stå i eit rimeleg forhold til dei faktiske inntektene som kan realiserast.» Regjeringa ga derfor kommunane og fylkeskommunane høve til å rapportere inn korleis konsesjonskrafta var disponert. Sidan trekket skulle stå i eit rimeleg forhold til dei inntektene som faktisk kan realiserast, og ikkje den teoretiske verdien, så kunne ein sjølv sagt heller ikkje på førehand fastslå kor stort prosentvis trekk av dei faktiske inntektene som den einskilde kommune og fylke ville få. Som det vart understreka i statsbudsjettet så var det inntekter utover det som kunne sjåast på som ordinær forteneste som skulle gi grunnlag for trekk. Ut frå dette, og ved å sjå hen til ordninga for høgprisbidrag frå kraftprodusentar som sler inn for inntekter over 70 øre/kWh, så fastsette regjeringa trekket med eit botnfrådrag på 70 øre/kWh og eit likt prosentvis trekk pr. kWh for inntekter over dette. Dermed ville kommunar og fylke med relativt låge forventa inntekter pr. kWh samla få eit lågt prosentvis trekk, medan kommunar og fylke med høge forventa inntekter pr. kWh samla ville få eit høgare prosentvis trekk. Kommunar og fylke som basert på rapportering ville ha forventa konsesjonskraftinntekter på under 70 øre/kWh, vart ikkje trekt i det heile.

Basert på innsendt informasjon fastsette regjeringa den endelege fordelinga av trekket etter at Stortinget hadde vedteke eit eittårig trekk på 3 mrd. kroner ved handsaminga av statsbudsjettet for 2023. I fordelinga tok vi omsyn til kva for bindingar som låg på disponeringa av konsesjonskrafta, blant anna gjennom inngåtte fastprisavtalar og lokale vedtak om rimelegare straum til innbyggjarar og næringsliv. Sidan trekket i innbyggartilskot måtte fastsetjast i forkant, og ein stor del av konsesjonskrafta vert seld i spotmarknaden, så måtte regjeringa legge til grunn ein forventa spotpris for 2023 som grunnlag for trekket. Denne vart sett til 200 øre/kWh, noko som var eit konservativt anslag basert på dei terminprisar for 2023 som låg føre i desember då anslaget som grunnlag for trekket vart fastsett. Regjeringa gjorde det klart i statsbudsjettet, og har sidan understreka det ved fleire høve, at vi vil følgje situasjonen nøye og kome attende til saka om nødvendig. Etter at Stortinget vedtok budsjettet og departementet fastsette fordelinga av trekket, så har straumprisane i Noreg gått vesentleg ned. Det skal vi vere glade for. Samstundes ligg då inntektene for mange kraftkommunar an til å bli klart lågare enn forventa, og føresetnadene for trekket er dermed vesentleg endra. Eg sendte 8. februar 2023 ut brev til alle dei aktuelle konsesjonskraftkommunane og -fylkeskommunane om at regjeringa i sitt forslag til revidert nasjonalbudsjett vil justere trekket i rammetilskotet i tråd med oppdaterte anslag for straumprisane. Oppdateringa av årsanslaga for straumprisane vil verte baserte på historiske prisar for 2023 og terminprisar for resten av året. På same måte vil det kunne bli gjort ei ny justering av trekket i rammetilskotet i samband med nysaldert budsjett mot slutten av året.

Regjeringa vil kome nærare attende til saka i vårt forslag til revidert nasjonalbudsjett 2023.

Med helsing

A handwritten signature in blue ink, reading "Sigbjørn Gjelsvik". The signature is written in a cursive, flowing style. The first name "Sigbjørn" is on the left and the last name "Gjelsvik" is on the right, connected by a fluid stroke.

Sigbjørn Gjelsvik

